

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben de fracties van de VVD, de PvdA, het CDA, de SP, D66 en de ChristenUnie de behoefte om enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de ontwerp-structuurvisie Toekomst Afsluitdijk.

De voorzitter van de commissie,
J. F. Snijder-Hazelhoff

De adjunct-griffier van de commissie,
L. Tijdink

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met enige teleurstelling kennisgenomen van de ontwerp-structuurvisie Toekomst Afsluitdijk. Deze leden hadden een innovatievere en meer uitgewerkte visie verwacht dan hetgeen nu voorligt. Deze leden hebben begrip voor de veranderde financiële kaders rondom dit project en de urgentie in verband met de veiligheid van de dijk, maar hebben het gevoel dat met de gekozen aanpak kansen op het gebied van economie en mobiliteit worden gemist. Deze leden hebben daarom een aantal vragen geformuleerd, die verderop in dit verslag zijn verwerkt.

De leden van de PvdA-fractie hebben met enige teleurstelling kennisgenomen van de ontwerp-structuurvisie Toekomst Afsluitdijk.

De leden van de fractie van het CDA hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-structuurvisie Toekomst Afsluitdijk. Tot aan het moment dat de definitieve structuurvisie aan de Kamer zal worden aangeboden zal de fractie haar opvattingen over de planvorming nader aanscherpen. Het reeds geplande werkbezoek van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu aan de Afsluitdijk en haar gesprek met de voorzitter van de Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk, de heer Nijpels, zullen hier zeker aan bijdragen.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de concept-voorkeursbeslissing. Deze leden vinden het goed dat er stappen worden gezet, zeker gelet op de alarmerende woorden van de Commissie van Deskundigen – Afsluitdijk. De dijk is niet meer berekend op zijn taak van bescherming tegen hoog water. Snelheid is vereist, zo stelt de Commissie. De leden van de SP-fractie hebben nog enkele vragen en opmerkingen, die verderop in dit verslag zijn verwerkt.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de concept-voorkeursbeslissing Toekomst Afsluitdijk en is erkentelijk voor de mogelijkheid om hierop te reageren. Er leven namelijk nog enkele vragen die deze leden graag bij de staatssecretaris willen neerleggen. Deze vragen zijn verderop in dit verslag verwerkt.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-structuurvisie voor de Afsluitdijk. De leden van deze fractie hebben zorgen over de integraliteit van het plan.

Aanbiedingsbrief

De leden van de SP-fractie zijn te spreken over de fasering van de aanpak. Het eerdere idee van de Tweede Deltacommissie (Kamerstuk 31 710, nr. 1) om alles direct op Deltaniveau van 2100 te brengen zou volgens deze leden wellicht onnodige inbreuk doen op de omgeving en onnodig veel kosten met zich mee brengen. Het is volgens de leden van de SP-fractie goed om toe te werken naar een veilig niveau in 2050. Dan kunnen op basis van de dan geldende wetenschappelijke consensus over het klimaat en de daarmee gepaard gaande zeespiegelstijging nadere besluiten worden genomen.

De leden van de D66-fractie spreken hun zorgen uit over het feit dat de huidige Afsluitdijk «bij lange na niet voldoet» en dat zelfs aan de oude norm van 1:1430 jaar niet meer lijkt te worden voldaan, zoals in de stukken te lezen valt. Wel vinden zij dat met de urgentie de lange termijnvisie niet in het geding moet komen. Deze leden hopen dat integraliteit een sleutelwoord blijft in het waterbeleid, maar zien dit nu

onvoldoende terug in de conceptbeslissing. Graag horen zij van de staatssecretaris of hij het belang van integraliteit binnen waterbeleid deelt en deze ook niet afdoende terugvindt in het besluit.

Veiligheid staat voorop en andere zaken komen op een lagere plaats. De leden van de D66-fractie vinden niet dat veiligheid lager gerangschikt moet zijn, maar denken dat via integraliteit op termijn een effectievere oplossing bereikt kan worden, die op de lange termijn ook nog goedkoper is.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat volgens de ontwerp-structuurvisie de noodzakelijke waterveiligheidsmaatregelen worden genomen, maar dat voor andere onderdelen die kunnen bijdragen om de Afsluitdijk ook het icoon van de toekomst te maken, zoals investeringen in duurzame energie en ecologisch herstel, alleen wordt gesproken in termen van ruimtelijke reserveringen. Deze leden vragen in hoeverre met alleen ruimtelijke reserveringen de integraliteit gewaarborgd is en of kansen om bij de realisatie te komen tot synergie hiermee niet verloren gaan.

Waddenfonds

De leden van de PvdA-fractie vragen waarom de staatssecretaris voor de financiering van de ambities rond de Afsluitdijk onder meer naar het Waddenfonds verwijst, terwijl deze middelen in de Wet op het Waddenfonds zijn geormerkt voor ecologie en economie in het Waddengebied. Deze leden vragen of de staatssecretaris het met hen eens is dat bijvoorbeeld asfalt op de dijk en maatregelen aan de IJsselmeerzijde hiervan in ieder geval moeten worden uitgesloten. Zij vragen verder of de staatssecretaris het wenselijk acht om voor de cofinanciering van een dermate groot project te verwijzen naar een Waddenfonds dat niet groot is en waar bovendien ook nog eens op is gekort.

De leden van de D66-fractie vragen wat de visie van de staatssecretaris is op de suggestie van de Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk om het Waddenfonds te benutten voor energie-experimenten. Deze leden vragen tevens op welke termijn op dit punt duidelijkheid verwacht kan worden.

Positionering

Elverding

De leden van de VVD-fractie herinneren zich dat het planvormingsproces rond de Afsluitdijk destijds als pilotproject is gedefinieerd voor de Elverding-aanpak, Sneller en Beter. De betrokkenheid van de markt en het breed onderzoeken van alternatieven om vervolgens te kunnen trechteren tot een gedragen voorkeursbeslissing staat volgens deze leden in deze aanpak centraal. De leden van de VVD-fractie vinden het jammer dat in de ontwerp-structuurvisie de integrale marktvisies nauwelijks herkenbaar zijn. Onduidelijk is voor deze leden welke nieuwe inzichten de marktverkenning met zich mee heeft gebracht. Deze leden constateren dat de gekozen veiligheidsoptie, de overslagbestendige dijk, de basisvariant van Rijkswaterstaat lijkt te zijn, terwijl deze variant volgens hen slechts als referentie zou dienen en niet als mogelijk alternatief. De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris om aan te geven op welke wijze gebruik is gemaakt van de innovatiekracht van de markt. Deze leden vragen hem tevens of met de keuze voor de basisvariant van Rijkswaterstaat het vertrouwen van de markt in een betrouwbare overheid niet is geschaad, daar de marktpartijen in het planvormingsproces hebben geparticipeerd met de belofte dat één van de vier marktvisies uiteindelijk zou worden gekozen en niet een basisvariant van Rijkswaterstaat. De

leden van de VVD-fractie willen graag inzichtelijk gemaakt zien of de nu gekozen aanpak nog past in de Sneller en Beter-werkwijze.

De leden van de D66-fractie vragen de staatssecretaris om verder in te gaan op de toepassing van «Elverding». Deze leden constateren dat er ruimte is gecreëerd voor participatie en het aandragen van alternatieve oplossingen. Maar zij vragen of dit ook daadwerkelijk heeft geleid tot meer draagvlak en hoe dit zichtbaar gaat zijn in het aanstaande besluitvormingsproces.

Status en procedure

De leden van de CDA-fractie constateren dat de zienswijzenprocedure inmiddels is afgerond. Deze procedure is volgens deze leden een waardevolle bron voor optimalisering van de planvorming. Zij vragen de staatssecretaris of hij kan aangeven of de ingediende zienswijzen aanleiding geven tot aanpassing van de ontwerp-structuurvisie. Zo ja, op welke punten? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie zien dat er een aantal varianten is voorgelegd voor het ontwerp van de nieuwe dijk. Deze overschreden allen flink het beschikbare budget. Deze leden vragen waar het rijksbudget aan wordt besteed. Geeft de staatssecretaris voorrang aan de reparatie en de aanpassing van de sluisen aan hun toekomstige taak? Daar ligt wat leden van de SP-fractie betreft de prioriteit als het gaat om acute verhoging van de veiligheid. De leden van de SP-fractie geven er de voorkeur aan dat de sluisen direct zodanig worden aangepast dat zij voldoende breedte en diepgang hebben om de binnenvaart voldoende te faciliteren.

Relatie tot andere planontwikkeling

De leden van de VVD-fractie lezen dat een beslissing rondom het project Extra Spuicapaciteit Afsluitdijk (ESA) is losgekoppeld van deze ontwerp-structuurvisie. De keuze voor de locatie van ESA heeft volgens deze leden echter directe gevolgen voor de realisatie van beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven. Zij vragen de staatssecretaris om inzichtelijk maken hoe het project ESA zich verhoudt tot de beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven uit deze ontwerp-structuurvisie en waarom de keuze is gemaakt deze twee projecten los van elkaar te zien, terwijl het project ESA wel binnen het plangebied van deze visie valt.

De leden van de PvdA-fractie vragen welke effecten een eventueel besluit tot het verhogen van het waterpeil in het IJsselmeer, zoals gesuggereerd door de Tweede Deltacommissie, zou kunnen hebben voor de houdbaarheid van de gekozen oplossing voor de Afsluitdijk. Deze leden vragen welke middelen er beschikbaar zijn voor uit een dergelijk besluit voortvloeiende extra investeringen, bijvoorbeeld in meer spuicapaciteit. Zij vragen verder of het mogelijk zou zijn die middelen versneld beschikbaar te maken als de regio de rentelasten betaalt, waardoor werk met werk gemaakt zou kunnen worden en (een deel van) de ambities uit de eerder gemaakte plannen van de ingenieursbureaus, bijvoorbeeld op het gebied van energieopwekking, alsnog gerealiseerd zouden kunnen worden.

De leden van de SP-fractie constateren dat de ontwerp-structuurvisie (nog) geen voornemens bevat ten aanzien van windenergie op of rond de dijk en dat er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de toekomstige waterhuishouding en waterafvoer in het IJsselmeer. Zij lezen dat deze ontwerp-structuurvisie uitgaat van de beschikbaarheid van voldoende afvoercapaciteit van rivierwater naar de Waddenzee. De leden

van de SP-fractie beseffen dat verwezen wordt naar de robuustheidtoets (deelprogramma IJsselmeer), maar zijn toch zeer benieuwd naar de termijn waarop de Kamer meer informatie ontvangt over het project ESA. De Kamer moet nog besluiten nemen over het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, Kamerstuk 31 500, nrs. 25 en 26), maar ook over het voorstel tot wijziging van de Wet ruimtelijke ordening ten einde een wettelijke grondslag in te voeren voor het provinciale medebewind en voor de mogelijkheid af te wijken van algemene regels (Kamerstuk 32821). Naar mening van de leden van de SP-fractie kan deze nieuwe regelgeving van grote invloed zijn op de voorliggende structuurvisie. Op pagina 17 van de ontwerp-structuurvisie Toekomst Afsluitdijk wordt immers gesteld dat «de verantwoordelijkheden van Rijk en decentrale overheden concreet zijn gemaakt». De mogelijkheid bestaat dat de wettelijke verankering van provinciaal medebewind niet (ongeschonden) door de Kamer komt. De leden van de SP-fractie vragen wat daarvan de gevolgen voor de structuurvisie Toekomst Afsluitdijk zouden zijn.

De leden van de D66-fractie constateren dat in het deelprogramma veiligheid van het Deltaprogramma een traject in gang is gezet om in 2017 te kunnen besluiten over een nieuw stelsel van normering voor de waterveiligheid. Met het aanpakken van de Afsluitdijk moet eerder worden begonnen, om te voorkomen dat daar onveilige situaties ontstaan. Deze leden vragen of hierover contact is geweest met de Deltacommissaris, om te voorkomen dat er in 2017 alsnog een extra opgave komt te liggen om de Afsluitdijk op een acceptabel niveau te brengen. De leden van de D66-fractie vragen of de staatssecretaris kan toelichten waar exact in het proces van de totstandkoming van de ontwerp-structuurvisie de optie van windmolens op de Afsluitdijk zelf is afgevalen en op basis van welke argumentatie. Dit vragen deze leden mede in het licht van het advies «Windmolens hebben landschappelijk verhaal nodig» (december 2009) van de Rijksadviseur voor het Landschap.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de besluitvorming over het waterbeheer van het IJsselmeer en Wind op Land aparte trajecten doorlopen. Deze leden vragen of dit gevolgen kan hebben voor het voorkeursbesluit. Zij vragen tevens of er synergie te bereiken zou zijn als deze trajecten wel gelijk op gingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie zien rond de Afsluitdijk mogelijkheden voor windenergie. De ambitie om de Afsluitdijk energiezelfvoorzienend te maken is prima, maar juist hier liggen kansen om de lat hoger te leggen door de opbrengst van windenergie in het gebied mede te laten bijdragen aan de kosten voor de vernieuwde Afsluitdijk.

Beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven

Inleiding

De leden van de VVD-fractie lezen dat in de ontwerp-structuurvisie sprake is van beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven. Onduidelijk is voor deze leden of beiden tot «de voorkeursbeslissing» worden gerekend en dus ook zijn meegenomen in de Plan-MER (milieueffectrapport) en de kosteneffectiviteitsanalyse (KEA). Ook zouden de leden van de VVD-fractie graag inzichtelijk gemaakt zien hoe de verschillende ontwikkelingsperspectieven zich tot elkaar verhouden en tot de beleidskeuzen. Met andere woorden, kan de staatssecretaris aangeven welke ontwikkelingsperspectieven elkaar uitsluiten en of alle ontwikkelingsperspectieven mogelijk zijn naast de gemaakte beleidskeuzen? De leden van de VVD-fractie vragen bijvoorbeeld of het ontwikkelingsperspectief van een naviduct bij Kornwerderzand samen kan gaan met de beleidskeuze om de huidige kunstwerken te renoveren in plaats van te vervangen. Ook vragen de

leden van de VVD-fractie hoe de staatssecretaris concreet invulling wil geven aan de beleidskeuze natuur, waarbij ruimte wordt gezien voor maatregelen ten behoeve van de vispasseerbaarheid en een beheerste zoet-zoutovergang, terwijl de huidige kunstwerken worden gerenoveerd en hun functie dus behouden. De beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven lijken nu losse puzzelstukjes en de leden van de VVD-fractie zouden graag inzichtelijk gemaakt zien of de puzzel ook in elkaar past. De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris om aan te geven waarom er geen beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven zijn geformuleerd op het vlak van mobiliteit en economie. Volgens deze leden waren op deze beleidsterreinen in de uitvraag aan de marktpartijen wel ambities geformuleerd, bijvoorbeeld ten aanzien van een verbeterde doorstroming van zowel weg- als vaarverkeer en een snelle openbaarvervoersverbinding.

De leden van de PvdA-fractie vragen welke mogelijkheden de staatssecretaris ziet om de beleidskeuzen «groene uitstraling» en «overslagbestendige dijk» te integreren tot een groene overslagbestendige dijk. Deze leden vragen tevens of de staatssecretaris met deze leden uitsluit dat er van de Afsluitdijk een asfaltdijk wordt gemaakt.

De leden van de PvdA-fractie hebben begrepen dat het Rijk voor het meenemen van ambities in de uitwerkingsfase als voorwaarde stelt dat er zicht is op de financiering van de realisatie (voor eind april 2012). Voor de regio lijkt dit deze leden een moeilijk te realiseren opgave: in tegenstelling tot bij de systematiek van het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport), is de regio gebonden aan de begrotingsystematiek waarin per jaar gebudgetteerd wordt. De leden van de PvdA-fractie vragen of de staatssecretaris het er mee eens is dat de toepassing van de MIRT-systematiek in de planstudie alleen kan gelden voor het rijksdeel en niet voor de regionale ambities. Deze leden dringen aan op voldoende flexibiliteit binnen de planning om de regionale ambities mee te kunnen nemen.

De leden van de PvdA-fractie vragen tevens of de staatssecretaris bereid is de rijksgronden die benodigd zijn voor de ambities «om niet» beschikbaar te stellen.

De leden van de CDA-fractie plaatsen vraagtekens bij de beleidskeuzen en ontwikkelingsperspectieven die de staatssecretaris schetst op het terrein van waterveiligheid. De staatssecretaris geeft aan dat het Rijk geen uitvoeringsverantwoordelijkheid draagt voor ontwikkelingsperspectieven. Aanpassing van het dijklichaam en nieuwbouw van kunstwerken halverwege deze eeuw ten behoeve van de waterveiligheid worden onder ontwikkelingsperspectieven geschaard. De leden van de CDA-fractie vragen of de staatssecretaris hiermee bedoelt te zeggen dat het Rijk geen verantwoordelijkheid draagt voor aanpassingen aan de dijk en kunstwerken ten behoeve van de waterveiligheid halverwege deze eeuw. Zo ja, wie draagt dan wel die verantwoordelijkheid? De leden van de CDA-fractie willen graag meer duidelijkheid van de staatssecretaris op dit punt.

De leden van de SP-fractie vragen waar de middelen zullen worden gevonden voor de ecologische en recreatieve inpassing van de Afsluitdijk in de omgeving, als het rijksbudget vooral zal worden ingezet voor het verhogen van de veiligheid. Zij vragen tevens hoe die middelen voor de inpassing verdeeld zullen worden over de betrokken provincies.

De leden van de D66-fractie constateren dat de staatssecretaris meerdere malen schrijft te kiezen voor een integrale oplossing. Maar «ruimte geven voor» is niet hetzelfde als verantwoordelijkheid nemen voor of betalen. Deze leden vragen de staatssecretaris om toe te lichten waarom hij ervoor kiest de financiële verantwoordelijkheid voor de zogenaamde «ontwikke-

lingsperspectieven» (zoals beschreven in de ontwerp-structuurvisie) volledig bij andere partijen neer te leggen. Hij schrijft immers: «het rijk draagt voor de ontwikkelingsperspectieven geen uitvoeringsverantwoordelijkheid. Een ontwikkelingsperspectief is voor natuur, duurzaamheidsinitiatieven en recreatie & toerisme op te vatten als de uitnodiging aan decentrale overheden en marktpartijen om initiatieven te ontplooiën.».

Voor de leden van de D66-fractie lijkt het erop dat er een wens is om een complete dijk met alle wenselijke toevoegingen neer te leggen, maar dat er niet de benodigde financiële verantwoordelijkheid wordt genomen. Deze leden vragen of de staatssecretaris denkt dat de in de ontwerp-structuurvisie benoemde partijen over de benodigde financiële draagkracht beschikken om dergelijke initiatieven daadwerkelijk te ontplooiën. Heeft de staatssecretaris geen zorgen dat er alsnog een kale dijk komt, een zogenaamde minimumvariant?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de regio een beroep kan doen op bestaande subsidiemiddelen bij het Rijk. Genoemde leden vragen op welke subsidiemogelijkheden hierbij wordt gedoeld, gezien de beperkte rijksbudgetten.

Natuur

De leden van de D66-fractie lezen als actiepunten: «Zoektocht naar effectieve maatregelen voor de natuur». Deze leden vragen waarom dit voor «later» wordt voorgesteld. Waarom is dit niet in de afgelopen jaren gebeurd? Is hier nog niet voldoende tijd voor geweest? Is dit vergeten of misschien laten liggen?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat er wordt gesproken over het reserveren van ruimte voor vispasseerbaarheid bij kunstwerken of op alternatieve plekken. Deze leden vragen waarom een concrete uitwerking hiervan niet is opgenomen in het voorkeursbesluit, maar pas op lange termijn wordt overwogen. Welk onderzoek moet er nog plaatsvinden en wanneer is dit onderzoek afgerond? Deze leden vragen dit ook met betrekking tot de aangekondigde onderzoeken naar zoet-zoutovergang, brakwaterzones, ecologische spui, kwelderontwikkeling, vlucht- en broedplaatsen. Ten slotte vragen deze leden wanneer de Kamer de resultaten van deze onderzoeken ontvangt.

Recreatie en toerisme

De Afsluitdijk is een icoon, een object van trots in vele opzichten. De grote zorgvuldigheid waarmee de ontwerp-structuurvisie is opgesteld, geeft hiervan blijk. De leden van de CDA-fractie hebben naar aanleiding van de toekomstige functionaliteiten van de Afsluitdijk een vraag over de ontwikkeling van een recreatief fiets- en wandelpad aan de wadzijde van de dijk. Hoewel deze leden dit ontwikkelperspectief ten eerste ondersteunen, vragen zij in hoeverre het utilitaire fietspad zijn functie behoudt. De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd hoe de staatssecretaris het toekomstig gebruik en het toekomstig belang van een utilitair fietspad inschat als er een recreatief fietspad is gerealiseerd.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de overslagbestendige dijk een fietspad krijgt aan de IJsselmeerzijde. Genoemde leden hebben echter de indruk dat tegelijkertijd het fietspad aan de wadzijde verdwijnt. Pas op de lange termijn zou er mogelijk weer een fietspad aan de wadzijde komen. Genoemde leden vragen om een motivatie voor deze keuze en pleiten ervoor om ook een fietspad aan de wadzijde mee te nemen in het ontwerp.

Realisatieparagraaf

De leden van de CDA-fractie hebben zorg over de opmerking, casu quo waarschuwing, van de Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk over het beschikbare budget van € 600 mln. Naar het oordeel van de commissie is dit budget ontoereikend. De leden van de CDA-fractie willen graag van de staatssecretaris weten of het budget toereikend is voor de in de ontwerp-structuurvisie geschetste planvorming.

De leden van de D66-fractie lezen in de ontwerp-structuurvisie: «Het Rijk reserveert voor de maatregelen voor waterveiligheid ca € 600 miljoen uit het Infrastructuurfonds/verlengde Infrastructuurfonds.». Deze leden vragen of de staatssecretaris dit kan verder uitsplitsen. Hoeveel precies uit wat, hoeveel was er gereserveerd en hoeveel opgesoupeerd?

De leden van de D66-fractie vragen verder hoe de volgende zinnen uit de ontwerp-structuurvisie samenhangen met de bezuinigingen op de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW): «Aan de beleidskeuze verbetering van de vispasseerbaarheid van de Afsluitdijk geeft het rijk invulling via de maatregelen voor de kaderrichtlijn water (KRW).». Op welke termijn zal hier vanuit dit budget geld voor beschikbaar zijn en welke andere maatregelen moeten hiervoor sneuvelen?

De leden van de D66-fractie hebben ten slotte nog een vraag met betrekking tot de gebruikte discontovoet. Deze leden constateren dat de staatssecretaris kiest voor de lage voet van 2,5% plus een risico-opslag van 3%. Zij vragen of de staatssecretaris hun mening deelt dat met deze discontovoet langetermijninvesteringen heel snel onrendabel worden. Zij vragen tevens of de staatssecretaris ook ziet dat rond projecten als de Afsluitdijk en het Deltaprogramma dit een risico betekent, omdat opgaven dan eerder naar achteren worden geschoven aangezien maatregelen in de toekomst goedkoper zijn. De leden van de D66-fractie vragen of de staatssecretaris bereid is met een visie te komen op het gebruik van de discontovoet in waterbeschermingsprojecten, waarin in ieder geval de mogelijkheid van een lagere voet wordt besproken.

Verantwoording

Planontwikkeling

In de financiële vergelijking tussen het voorkeursalternatief en de marktvisies lijkt volgens de leden van de VVD-fractie te zijn uitgegaan van een overslagbestendige dijk en niet zozeer de in het bestuurlijk overleg afgesproken groene overslagbestendige dijk en het additionele fietspad aan de Waddenkant. In het eindadvies van de Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk is volgens deze leden aangegeven dat er voor een groene overslagbestendige dijk sprake is van meerkosten in de orde grootte van € 10 mln. Deze leden vragen hoe de kosten van de in het bestuurlijk overleg afgesproken variant zich verhouden tot de kosten voor de veiligheid in de marktvisies. Kan de staatssecretaris deze cijfers inzichtelijk maken? De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat zorgen zijn geuit over de in de KEA gebruikte cijfers. De stormschildvariant zou mogelijk toch goedkoper zijn dan de groene overslagbestendige dijk met fietspad, terwijl de stormschildvariant veiligheid biedt tot 2100 en de overslagbestendige dijk slechts tot 2050. Deze leden vragen de staatssecretaris om aan te geven hoe de voorkeursvariant is vergeleken met de marktvisies en of hier sprake is van goede onderlinge vergelijkbaarheid. In de ontwerp-structuurvisie wordt aangegeven dat uit het eindadvies van de commissie Nijpels blijkt dat geen van de marktvisies volledig kan worden uitgevoerd. De leden van de VVD-fractie vragen of deze conclusie gerechtvaardigd is, aangezien het niet integraal kunnen uitvoeren van de marktvisies vooral een kwestie was van onvoldoende middelen. Het

financiële kader is echter pas na het verschijnen van de marktvisies naar beneden bijgesteld. De leden van de VVD-fractie vragen welke marktvisies wel uitvoerbaar zouden zijn binnen het oorspronkelijke budget en of de marktpartijen de mogelijkheid is geboden om binnen het nieuwe financiële kader tot optimalisatie van hun visies te komen. Deze leden vragen om een uitgebreid antwoord op deze vragen.

De leden van de PvdA-fractie herinneren zich dat de Afsluitdijk in 2006 is afgekeurd. Het is volgens deze leden de laatste zwakke schakel die nog moet worden versterkt. In de tussentijd zijn volgens deze leden diverse bureaus betrokken, die ambitieuze plannen hebben gemaakt, om er in april dit jaar mee geconfronteerd te worden dat er maar € 600 mln. beschikbaar is. De leden van de PvdA-fractie vragen of dit niet eerder duidelijk was. Tevens vragen zij of er alles aan is gedaan om, bijvoorbeeld via publiek-private samenwerking (PPS), extra middelen beschikbaar te krijgen.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de ontwerp-structuurvisie een zeer gedegen schakelpunt is tussen planvorming en uitvoering. Deze leden constateren dat uitvoerig het proces beschreven wordt hoe vanuit de breedte van vele marktvisies en overheidsreferenties gekomen is tot een voorkeursbeslissing, de overslagbestendige dijk. Het is deze leden echter niet geheel duidelijk hoe de feitelijke weging en waardering van (onderdelen van) marktvisies en referenties hebben plaatsgevonden. De leden van de CDA-fractie vragen waarom niet is gekozen voor het stormschild, dat wat betreft waterveiligheid voldoet tot 2100 en volgens de staatssecretaris de meest kosteneffectieve optie is. Deze leden hebben op dit punt behoefte aan nadere informatie.

De leden van de D66-fractie zien het afkeuren van de zandnok (Waddenwerken) op juridische gronden als een interessante casus. Juist deze inbreng had volgens deze leden als doel de natuurpositie rondom de Afsluitdijk te verbeteren of eigenlijk terug te brengen naar de periode voor de aanleg. Voor de aanleg van de dijk was hier sprake van een groot estuarium. Nu de dijk er ligt, blijkt het terugbrengen van dit estuarium volgens de regels een aanslag op de milieupositie. Althans, zo staat het volgens de leden van de D66-fractie verwoord in het Eindadvies Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk. Deze leden vragen de staatssecretaris om in te gaan op deze paradox.

De leden van de D66-fractie zien dat in verschillende documenten de mogelijkheid van PPS wordt aangestipt. Deze leden vragen de staatssecretaris of hij kan onderstrepen dat PPS in deze context niet gebruikt zal worden om de kosten van aanvullende projecten naar achteren te schuiven, oftewel in latere jaren ten laste van de begroting te laten komen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben de indruk dat er nu vooral sprake is van een klassieke versterking van de dijk en dat innovatieve concepten vooralsnog zijn afgefallen. Juist deze concepten kunnen wel bijdragen aan een hogere exportwaarde. Uiteraard moet daarbij gekeken worden naar de beschikbare budgetten, en kosten en baten van maatregelen. Maar deze leden hebben de indruk dat er nog genoeg mogelijkheden zijn tussen de vele aangeleverde ideeën in de voorbereiding van de structuurvisie. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om bij de uitwerking van de ontwerp-structuurvisie naar een definitieve structuurvisie te komen tot een verdiepingsslag van de vooralsnog afgefallen voorstellen met als doel om bij de opknopbeurt van de Afsluitdijk te komen tot extra winst op de terreinen van energie en ecologie.

Besluitvorming

De leden van de VVD-fractie herinneren zich dat de Kamer na het notaoverleg MIRT Water op 13 december 2010 een motie heeft aangenomen waarin gevraagd wordt om een integrale visie op de Afsluitdijk in de vorm van een masterplan (32500-A, nr. 40). Deze leden hebben nog niet de overtuiging dat met deze ontwerp-structuurvisie aan deze motie uitvoering is gegeven. Zij herinneren zich dat de staatssecretaris in juni 2011 heeft aangegeven dat de ontwerp-structuurvisie en het bestuursakkoord met de regio gezamenlijk het masterplan zullen vormen. Op 15 juni 2011 is er volgens deze leden een bestuurlijk overleg geweest tussen Rijk en regio waarin afspraken zijn gemaakt over het vervolgproces. De leden van de VVD-fractie is ter ore gekomen dat de bestuurlijke afspraken naar de mening van de regio onvoldoende herkenbaar zijn overgenomen in de ontwerp-structuurvisie. Deze leden zouden graag een verslag van dit bestuurlijk overleg ontvangen waarin de afspraken die tussen Rijk en regio zijn gemaakt, om te komen tot een volwaardig masterplan voor de Afsluitdijk, zijn uitgewerkt.

De leden van de VVD-fractie vragen of de definitieve structuurvisie Toekomst Afsluitdijk die eind 2011 aan de Tweede Kamer zal worden voorgelegd ook de bestuursovereenkomst met de regio en een integrale plankaart bevat.

Met grote tevredenheid constateren de leden van de CDA-fractie dat in de ontwerp-structuurvisie gehoor is gegeven aan de wens van deze fractie en aan bovengenoemde motie van gelijke strekking om de planvorming niet te beperken tot het enkele aspect van waterveiligheid. De ontwikkelingsperspectieven zijn volgens deze leden veelbelovend waar het gaat om een totaalconcept.

Ook de leden van de ChristenUnie-fractie brengen bovengenoemde motie van de leden Jacobi, Lucas, Koppejan en Slob in herinnering. De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat deze motie vraagt om een masterplan. In de concept-voorkeursbeslissing stelt de staatssecretaris nu dat de voorkeursbeslissing in combinatie met een nog op te stellen bestuursovereenkomst dit masterplan zal vormen. Volgens deze leden ontstaat hiermee een project met twee snelheden waarbij de vraag is of de andere onderdelen wel tijdig kunnen aanhaken. Zo wordt gesteld dat de regio aan zet is om eigen middelen in te zetten voor de realisatie van de ambities, waaronder het gedecentraliseerde Waddenfonds. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen in hoeverre er al zicht op is of de regio bereid is deze middelen hiervoor in te zetten. Deze leden vragen verder op welke termijn de bestuursovereenkomst beschikbaar komt. Is deze er voordat de definitieve structuurvisie wordt vastgesteld zodat de Kamer deze nog kan betrekken bij de besluitvorming?

Inhoudelijke onderbouwing en effecten

De leden van de VVD-fractie vragen wat de economische spin-off van deze ontwerp-structuurvisie zal zijn voor de aanlandingsgebieden van de dijk. De vier marktvisies zijn destijds volgens deze leden uitgebreid doorgekend op maatschappelijke kosten en baten. De leden van de VVD-fractie vragen of dat voor deze voorkeursbeslissing ook gebeurd is en wat de uitkomsten daarvan zijn. Zij vragen tevens of deze ontwerp-structuurvisie kansen biedt voor de haven van Harlingen, de jachtbouw in Makkum, de visserij en recreatie op Wieringen, en zo ja, op welke wijze.

De leden van de PvdA-fractie vragen op welke wijze en wanneer wordt getoetst of de uitwerking van de plannen voor de Afsluitdijk effecten heeft op het Natura2000-gebied de Waddenzee.